

zjednán býti mohl. Bez důkladného slyšení obou manželů v tomto směru a zjištění dotyčných okolností nelze vůbec podstatu oné překážky poznati a posouditi, to tím méně, když ani znalci lékaři nepodali úplného a jasného dobrozdání. Tito jen v jediné pro rozhodnutí sporu však nepostačující větě zdají se na takovouto překážku poukazovati. Již z tohoto uvedení jest zjevno, že řízení odvolací, které spokojilo se s řízením v první stolici, stíženo jest dovolacím důvodem neúplnosti, kteráž vada jest způsobila, zametziti úplné vysvětlení a důkladné posouzení rozepře (§ 503 č. 2 c. ř. s.). Jelikož tedy tato není zralou k věcnému rozhodnutí pro dovolací soud a bez nového řízení v první stolici nelze se obejít, slušelo se dle § 510 c. ř. s. rozhodnouti tak, jak nahoře jest uvedeno. Pokud se týče vzpomenuté překážky manželství, sluší s ohledem na současně uplatňovaný dovolací důvod omylného právního posouzení věci (§ 503 č. 4 c. ř. s.) připomenouti toto: Zákon nečiní rozdílu, zdali neschopnost k souložení jest pouze u jednoho z manželů neb u obou, je-li dále tato nemohoucnost naprostá (absolutní) vůči všem osobám dotyčného pohlaví aneb jen vztažná (relativní), která se uplatňuje jen proti určitému manžel, v našem případě jen vůči žalobkyni, konečně, spočívá-li ve fyzické, tělesné soustavě impotentního manžela neb pouze v jeho duševní (psychické) vlastnosti, má-li tedy svou příčinu ve stavu psychopatickém. Ve všech těchto případech jest neschopnost překážkou k dosažení účele manželského spojení v § 44 obč. zák. vzpomenutého, což stačí k odůvodnění neplatnosti manželství. Okolnost, že neschopnost v § 60 obč. zák. uvedená označena jest tam v marginální rubrice jako nedostatek fyzické schopnosti, nevadí použití tohoto zákonného ustanovení na psychopatický stav této neschopnosti za základ sloužící; neboť toto označení bylo zvoleno jen proto, aby vyjádřena byla protiva k nedostatku mravní schopnosti uvedenému v §§ 61—68 cit. zák. Tím označeny jsou překážky, které staví se na odpor fyzickému, k rozmnožení lidstva směřujícímu účelu manželství a které mají svůj původ v přirozené povaze a v ústrojí jednoho z obou manželů, odlišující se jako protivy oněch mravnímu oboru příslušejících vlastností manželů, které brání ethickým účelům manželského spojení. Konečně se připomíná, že bude při novém rozhodování též uvážiti, zdali v našem případě se vyžaduje jednorozhodnutí v § 101 obč. zák. vzpomenuté či nikoliv.

Čís. 107.

Min. nař. ze dne 17. prosince 1918, o ochraně nájemníků, čís. 83 Sb. z. a n. (§ 7 č. 5).

Výpověď z důvodu, že pronajimatelka, manželka lékaře, potřebuje vypověděného bytu k tomu, aby manžel, vrátivší se ze služby válečné, postoupila ordinační místnosti, které po dobu jeho nepřítomnosti obývala. — Ochrana nájemníků nesahá tak daleko, by činila bezúčinným výpovědní právo podle § 7 č. 5 pouze proto, že si pronajimatel může nalézt v cizím domě byt. — I značná ujma, plynoucí z ponechání nájemní smlouvy v platnosti pro manžela pronajimatelky, může býti ujmou po rozumu § 7 č. 5.

(Rozh. ze dne 26. března 1919, Rv II 132/19.)

Manželka lékaře, který, vrátiv se ze služby vojenské, chtěl ve svých dřívějších ordinačních místnostech, nacházejících se v domě jí vlastním,

znovu zahájití lékařskou praxi, vypověděla dne 28. listopadu 1918 z jednoho bytu nalézajícího se v tomtéž domě nájemníka, tvrdíc, že potřebuje bytu toho sama nutně proto, že bydlela po dobu, kdy její manžel konal službu válečnou, pouze v jeho ordinačních místnostech, ve kterých bude manžel zase praxi vykonávati, a že by utrpěla značnou ujmu, kdyby nájemní smlouva byla ponechána v platnosti. K námitkám nájemníkovým zrušili oba nižší soudové (okresní soud Brno-město a zemský soud v Brně) tuto výpověď a odvolací soud uvedl ve svých důvodech: Z přednesu žalující strany vychází na jevo, že vypověděného bytu nutně nepotřebuje. Tvrdí sice, že bytu nemá, připustila však, že bydlí dosud v ordinačních místnostech svého manžela; ovšem uvedla, že místností těch více užívatí nemůže, ježto by v nich jinak její manžel nemohl vykonávati lékařskou praxi. Z toho vychází jen tolik, že bytu potřebuje, nikoliv však též, že potřebuje právě bytu vypověděného. Žalobkyně musila počítati s návratem svého chotě z vojenské služby a měla tedy dosti času, by se postarala o byt jiný; neučinila-li tak a nemá-li nyní bytu, zavinila si to sama; utvořiti si vlastním zaviněním důvod k výpovědi nelze. Jinak by tomu bylo, kdyby žalobkyně při nejlepší snaze jiného bytu naléztí nemohla. To však ve stolici prvé ani netvrdila. Z jejího přednesu, že lze najíti v místě byt, a ze skutečnosti, že žalovanému byt, ovšem dražší, sama vyhledala, jde naopak na jevo, že možnost tu má. Náhled její, že má-li sama vlastní dům, a potřebuje-li v něm bytu pro sebe, nemůže býti nucena, hledati byt v domě jiném a že může proto dáti výpověď jednomu ze svých nájemníků, není po dobu platnosti nařízení o ochraně nájemníků správný. Nařízení to jest normou sociálně politickou, která ukládá vlastníku domu vzhledem k mimořádným poměrům, vyvolaným válkou v zájmu širokých vrstev obyvatelstva jistá břemena, kterými trpí také jiné společenské třídy. Jedině rozhodující jest tu odpověď na otázku, zda pronajimatelka potřebuje předmětu nájmu pro sebe. Toho však žalobkyně nedokázala a neměl proto prvý soudce ani příčiny, obíratí se otázkou škody, kterou by utrpěla, kdyby nájemní smlouva zůstala v platnosti. Po této stránce uvedla sice žalobkyně, že by její manžel utrpěl nenahraditelnou škodu, kdyby zůstala bydliti v jeho ordinačních místnostech a on v nich nemohl vykonávati svou lékařskou praxi. Škoda, kterou by však její manžel utrpěl, jest pro tento spor nerozhodna, poněvadž není v přímé souvislosti s ponecháním posavadní nájemní smlouvy v platnosti. Značnou škodu, kterou by sama utrpěla, však ani netvrdila, natož dokázala. Nepřipustila tedy prvý soud právem důkazů o výši nabídnutých.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalobkyně a, zrušiv rozsudek soudu odvolacího, uložil tomuto, aby spor znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolatel uplatňuje dovolací důvody § 503 č. 2, 3 a 4 c. ř. s. Pokud jde o důvod č. 4, spočívá rozhodnutí odvolacího soudu na právním názoru, že podle § 7 č. 5 min. nař. ze dne 17. prosince 1918 č. 83 Sb. z. a n. má pronajimatel teprv tehdy důležitý důvod k výpovědi, pakli prokáže, že potřebuje právě toho bytu pro sebe, na nějž se výpověď vztahuje, a že nelze v místě vůbec najmouti byt jiný. Tomuto názoru odvolacího soudu

nelze přisvědčiti. Citované min. nařízení o ochraně nájemníků jest nařízením významu sociálního, které má nájemníky chrániti před výpovědmi pronajímatelů z důvodů malicherných a nedostatečných. § 7 cit. nař. ustanovuje výslovně, že pronajímatel může vypovědět nájemní smlouvu jen z důležitých důvodů, a uvádí dále, které důvody dlužno pokládati za důležité, aniž by je taxativně vypočítával. Č. 5 tohoto § uvádí za důležitý důvod, potřebuje-li pronajímatel nutně nájemního předmětu pro sebe a utrpěl-li by značnou ujmu, kdyby smlouva nájemní byla ponechána v platnosti. V daném případě jde tedy o otázku, zda žalobkyně bytu žalovaného nutně potřebuje a utrpěla-li by značnou ujmu, kdyby smlouva nájemní se žalovaným zůstala v platnosti. Dovolací soud je toho názoru, že ochrana nájemníků nesahá tak daleko, aby pronajímatel sám byl nucen hledati si byt jinde, než ve svém domě, i kdyby tu byla možnost nalézt byt jinde, a že stačí, pakli prokáže, že bytu potřebuje a že by mu hrozila jinak značná ujma. Okolnosti, týkající se těchto dvou podmínek výpovědi, uvedla žalobkyně již před soudem první stolice a měl tudíž soud odvolací jimi se zabývat. Pokud se týče ujmy, kterou by utrpěla, tvrdila žalobkyně před soudem první stolice, že by její manžel, povoláním lékař, utrpěl nenahraditelnou škodu, kdyby lékařskou praxi nemohl vykonávat v ordinacích místnostech, kterých by ona užívala dále za byt. Dle názoru odvolacího soudu není tato škoda v příčinné souvislosti s ponecháním nájemní smlouvy, uzavřené se žalovaným, v platnosti. Náзор tento však není správný; neboť hrozí-li značná ujma manželu žalobkyně, který dle obč. zákoníku jest k výživě rodiny v první řadě povolán (§ 91 obč. zák.), stihá tato ujma i žalobkyni a jest tu tedy příčinná souvislost s ponecháním zmíněné nájemní smlouvy v platnosti, nehledí-li se ani k tomu, že by změna ordinacích místností, od jichž vhodné polohy ve větším městě závisí často i výnosnost praxe lékařské, zvláště když jedná se o znovuzahájení praxe v místnostech, kde se již provozovala a kam si obecnstvo navyklo již choditi, měla eventuálně v zápětí ujmu, která by zase stihala žalobkyni společně s jejím manželem. Spočívá proto rozsudek odvolacího soudu na nesprávném právním posouzení a jest tudíž dán důvod dovolací § 503 č. 4 c. ř. s. Poněvadž pak zjištění skutková odvolacího soudu o rozhodných okolnostech nejsou dostatečná, by dovolací soud ve věci samé rozhodl, nezbyvalo než rozhodnouti, jak shora uvedeno, při čemž se podotýká, že na odvolacím soudu jest, aby provedl kromě zjištění, pokud jde o otázku značné ujmy a nutné potřebý bytu, i zjištění ohledně okolností žalovaným tvrzené, že jemu náleží výpověď čtvrtletní a nikoliv čtrnáctidenní. V důsledku toho netřeba se zabývatí dalšími dovolacími důvody § 503 č. 2 a 3 c. ř. s.

Čís. 108.

Předpis § 7a nařízení ministra sociální péče a ministra spravedlnosti ve srozumění s ostatními účastněnými ministry ze dne 17. prosince 1918 čís. 83 Sb. z. a nař. o ochraně nájemců nemá místa, podán-li již předem působností tohoto nařízení (28. prosince 1918) návrh na vyklizení (odevzdání) nebo převzetí najatého předmětu, byť i o návrhu tom do té doby nebylo ještě právoplatně rozhodnuto,